

DORDRECHT.

Essay Minette Zoomer; Sector Stadsontwikkeling

Monumentenzorg betuttelend of noodzakelijk?

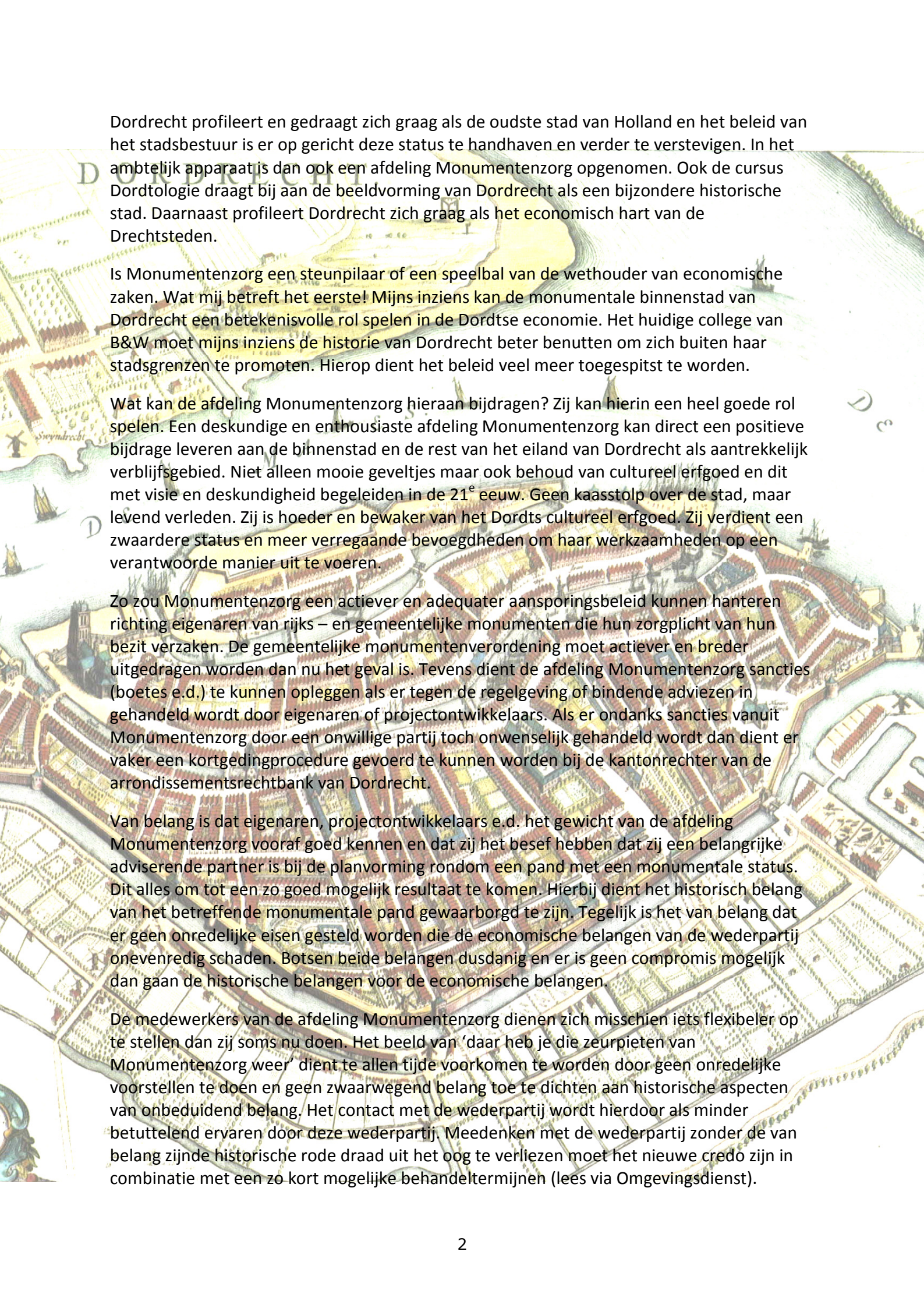
Sinds 2010 ben ik werkzaam bij de Sector Stadsontwikkeling. Ik ondersteun de afdeling Monumentenzorg en Archeologie. De afgelopen anderhalf jaar heeft Monumentenzorg een paar honderd extra panden aangewezen als gemeentelijk monument. Dit gaat nooit geheel zonder slag of stoot. Een aantal eigenaren/bewoners juichen deze beslissing toe maar een ander deel accepteert deze aanwijzing niet. Zij vinden Monumentenzorg betuttelend.

Een gemeentelijk monument is, zoals de Erfgoedverordening Dordrecht stelt, 'van algemeen belang wegens schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarden'. Dit zijn dezelfde waarden als bij rijksmonumenten, maar dan beoordeeld in een gemeentelijke context. Gebouwen hoeven geen bepaalde leeftijd te hebben om voor aanwijzing tot gemeentelijk monument in aanmerking te komen. Een gemeentelijk monument is beschermd vanaf het moment dat Burgemeester en Wethouders daartoe hebben besloten.

Een verzoek tot aanwijzing dient goed te zijn onderbouwd en te worden gericht aan Burgemeester en Wethouders. B&W nemen een ontwerpbesluit dat zes weken ter inzage wordt gelegd. In die periode kunnen zienswijzen worden ingediend. Daarna nemen B&W het definitieve besluit. Hiertegen is nog beroep mogelijk bij de Rechtbank. Burgemeester en Wethouders beslissen over aanwijzing na advisering door de gemeentelijke Welstand- en Monumentencommissie.

Momenteel werkt Monumentenzorg aan de uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst. De 19e-eeuwse schil en de binnenstad zijn afgerond. Gestart is met het buitengebied. De binnenstad is bovendien Beschermd Stadsgezicht. Voor de 19e eeuwse Schil loopt een aanvraag tot aanwijzing als Beschermd Stadsgezicht.

Het imago van een stad wordt vaak bepaald door het oudste gedeelte van de stad. Wat voor panden zijn er in loop der tijd gebouwd? Elke pand heeft zijn eigen verhaal, ingegeven door locatie, het historisch gebruik en de eigenaren. Heeft een pand een dusdanige architectonische en/of cultuurhistorische waarde dan heeft het de status van een rijksmonument of een gemeentelijk monument. Is het gehele gebied bijzonder dan kan zo'n gebied aangewezen worden tot beschermd stadsgezicht. De oude Dordtse binnenstad is zo'n waardevol gebied. De rijke geschiedenis van Dordrecht is af te lezen van de gebouwen in relatie tot de straten waarin ze staan en/of de havens waaraan ze grenzen. Dit cultureel erfgoed dient te allen tijde voor het nageslacht bewaard te blijven. Waarom? Omdat cultureel erfgoed een afspiegeling is van onze roots; wie we vandaag de dag zijn en welke mogelijkheden wij hebben. Tegelijkertijd moet er in de huidige tijd ook voldoende ruimte zijn zodat een binnenstad zich kan door ontwikkelen, zowel op het gebied van commercieel vastgoed als op het gebied van woondoeleinden. Hierin mag een binnenstad niet geremd worden. Maar de instandhouding van het cultureel erfgoed mag hierdoor absoluut geen gevaar lopen. Vaak levert dit dilemma's op.

Dordrecht profileert en gedraagt zich graag als de oudste stad van Holland en het beleid van het stadsbestuur is er op gericht deze status te handhaven en verder te verstevigen. In het ambtelijk apparaat is dan ook een afdeling Monumentenzorg opgenomen. Ook de cursus Dordtologie draagt bij aan de beeldvorming van Dordrecht als een bijzondere historische stad. Daarnaast profileert Dordrecht zich graag als het economisch hart van de Drechtsteden.

Is Monumentenzorg een steunpilaar of een speelbal van de wethouder van economische zaken. Wat mij betreft het eerste! Mijs inziens kan de monumentale binnenstad van Dordrecht een betekenisvolle rol spelen in de Dordtse economie. Het huidige college van B&W moet mijs inziens de historie van Dordrecht beter benutten om zich buiten haar stadsgrenzen te promoten. Hierop dient het beleid veel meer toegespitst te worden.

Wat kan de afdeling Monumentenzorg hieraan bijdragen? Zij kan hierin een heel goede rol spelen. Een deskundige en enthousiaste afdeling Monumentenzorg kan direct een positieve bijdrage leveren aan de binnenstad en de rest van het eiland van Dordrecht als aantrekkelijk verblijfsgebied. Niet alleen mooie geveltjes maar ook behoud van cultureel erfgoed en dit met visie en deskundigheid begeleiden in de 21^e eeuw. Geen kaasstolp over de stad, maar levend verleden. Zij is hoeder en bewaker van het Dordts cultureel erfgoed. Zij verdient een zwaardere status en meer verregaande bevoegdheden om haar werkzaamheden op een verantwoorde manier uit te voeren.

Zo zou Monumentenzorg een actiever en adequater aansporingsbeleid kunnen hanteren richting eigenaren van rijks – en gemeentelijke monumenten die hun zorgplicht van hun bezit verzaken. De gemeentelijke monumentenverordening moet actiever en breder uitgedragen worden dan nu het geval is. Tevens dient de afdeling Monumentenzorg sancties (boetes e.d.) te kunnen opleggen als er tegen de regelgeving of bindende adviezen in gehandeld wordt door eigenaren of projectontwikkelaars. Als er ondanks sancties vanuit Monumentenzorg door een onwillige partij toch onwenselijk gehandeld wordt dan dient er vaker een kortgedingprocedure gevoerd te kunnen worden bij de kantonrechter van de arrondissementsrechtbank van Dordrecht.

Van belang is dat eigenaren, projectontwikkelaars e.d. het gewicht van de afdeling Monumentenzorg vooraf goed kennen en dat zij het besef hebben dat zij een belangrijke adviserende partner is bij de planvorming rondom een pand met een monumentale status. Dit alles om tot een zo goed mogelijk resultaat te komen. Hierbij dient het historisch belang van het betreffende monumentale pand gewaarborgd te zijn. Tegelijk is het van belang dat er geen onredelijke eisen gesteld worden die de economische belangen van de wederpartij onevenredig schaden. Botsen beide belangen dusdanig en er is geen compromis mogelijk dan gaan de historische belangen voor de economische belangen.

De medewerkers van de afdeling Monumentenzorg dienen zich misschien iets flexibeler op te stellen dan zij soms nu doen. Het beeld van 'daar heb je die zeurpieten van Monumentenzorg weer' dient te allen tijde voorkomen te worden door geen onredelijke voorstellen te doen en geen zwaarwegend belang toe te dichten aan historische aspecten van onbeduidend belang. Het contact met de wederpartij wordt hierdoor als minder betuttelend ervaren door deze wederpartij. Meedenken met de wederpartij zonder de van belang zijnde historische rode draad uit het oog te verliezen moet het nieuwe credo zijn in combinatie met een zo kort mogelijke behandeltermijnen (lees via Omgevingsdienst).

Hierdoor is er een grotere slagingskans dat er plannen met monumentale panden van de grond komen in plaats van dat een wederpartij gefrustreerd afhaakt terwijl zijn/ haar plannen een wezenlijke bijdrage hadden kunnen leveren het behoud van een monumentaal pand door restauratie in combinatie met een alternatief gebruik of herbestemming. Als een dergelijk plan op de plank blijft liggen of in schoonheid strandt, schaadt dit niet alleen het pand zelf (leegstand = achteruitgang en dan altijd verlies van monumentale waarden) het betreffende straatbeeld van Dordrecht, dus de aantrekkelijkheid als verblijfsgebied van dit gedeelte van de binnenstad. Hierdoor kunnen ondernemers in onderhavig gebied economische schade oplopen doordat zij omzet derven omdat er onvoldoende consumenten door hun straat lopen. Dit geldt ook voor eigenaren van woonpanden die de courantheid of verkoopwaarde van hun bezit minder zien worden.

De afdeling Monumentenzorg heeft dan ook zeker toekomst als stimulator/ hoeder/ bewaker van het Dordtse cultureel erfgoed, mits zij haar taken op de juiste wijze invult. Zij is indirect een belangrijke, en tot nog toe onderschatte, schakel voor het economisch welzijn van de Dordtse binnenstad. Dus de afdeling moet zeer zeker gehandhaafd blijven, wellicht opnieuw ingericht worden (bijvoorbeeld dat er bij conflictsituaties een beroep gedaan kan worden op een soort mediator) met nieuwe speerpunten in haar nieuw te bepalen beleid voor de komende 10 jaar. Zij kan een heel belangrijke factor zijn voor het aantrekkelijker maken van de Dordtse binnenstad als beschermd monumentengebied, waardoor dit een gunstige spin off heeft op de gehele Dordtse economie (opbrengst parkeergelden voor de gemeente, meer omzet horeca en detailhandel en een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven).

De cursus Dordtologie heeft mij nog meer dan voorheen doen beseffen wat een geweldige, met historie doorspekte, binnenstad Dordrecht heeft, waarvan vandaag de dag nog veel zichtbaar en tastbaar is. Dat is uniek en hierop moeten we met zijn allen zeer zuinig zijn. De afdeling Monumentenzorg van Dordrecht is voor mij dan ook (naast een goed monumenten beleid) de belangrijkste handhaver van ons cultureel erfgoed en hiernaast kan zij een sturende rol spelen in de transformatie van bijvoorbeeld industriële monumentale panden in wooncomplexen die de Dordtse binnenstad ook weer extra input geven. Want zowel bewoners als ondernemers varen wel bij een dynamische binnenstad met een mooie monumentale uitstraling waar altijd wat te beleven en te zien is.

Bronvermelding: Website gemeente Dordrecht, diverse lesmateriaal cursus Dordtologie.

De meest recente monumentale uitdaging.